

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 18/2021

6.5.2021

Avgifter för församlingarnas verksamhet och tjänster

I församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna dryftas allt mer huruvida verksamheten och tjänsterna eventuellt kunde vara avgiftsbelagda. Eftersom kyrkan är ett offentligt samfund har det delvis varit oklart vilka tjänster som kan beläggas med avgift. Frågan har diskuterats särskilt i fråga om klientavgifter inom kyrkans familjerådgivning. Kyrkostyrelsens ämbetskollegium tillsatte 20.5.2020 en arbetsgrupp för tiden 25.5–31.12.2020 med uppgift att utreda möjligheten att ta ut avgifter för församlingarnas verksamhet och tjänster. [Arbetsgruppens betänkande](#) behandlades av ämbetskollegiet 4.2.2021.

Församlingens avgiftsfria verksamhet och tjänster

Församlingens grundläggande arbete utgörs av till exempel gudstjänster och mässor, diakoni, familjerådgivning, sjukhussjälavård samt fostran och familjearbete. Av kyrkans grundläggande arbete utgör gudstjänsterna, mässorna och diakonin kyrkans obligatoriska lagstadgade uppgifter och avgifterna för dem ska regleras i lag. Den nuvarande lagstiftningen gör det inte möjligt att ta ut kundavgifter för dem.

Sjukhussjälavården och familjerådgivningen är frivilliga verksamhetsformer och uppgifter för kyrkan, men de utgör en del av själavården och det finns därför ingen

grund för att ta ut kundavgifter för dem. Inte heller kommunerna kan ta ut kundavgifter för fostran och familjerådgivning. Av dessa orsaker kan klientavgifter inte tas ut för kyrkans familjerådgivning.

Församlingens verksamhet och tjänster för vilka kundavgifter kan tas ut

Församlingarnas klubbar, läger och utflykter är verksamhet i anslutning till kyrkans allmänna verksamhetsområde och anordnas utan lagstadgad skyldighet. De avgifter som tas ut av deltagarna grundar sig på avtal och är alltså privaträttsliga. Detsamma gäller de avgifter som tas ut för användningen av lokaler. Grunderna för dem behöver inte regleras i lag. Olika församlingar kan på goda grunder tillämpa olika stora avgifter. Till följd av församlingens allmännyttiga karaktär är utgångspunkten den att man med avgifterna täcker kostnaderna och inte eftersträvar vinst. Med avgifterna kan man dock, utöver de nödvändiga kostnaderna, också täcka kapitalkostnader och bereda sig inför kommande investeringar.

De avgifter som tas ut för de lagstadgade uppgifterna måste vara desamma oberoende av om betalaren är medlem i kyrkan eller inte. Enligt diskrimineringslagen ska bestämmelser om rätt till särbehandling vid fullgörande av offentliga uppgifter utfärdas i lag. Enligt begravningslagen ska grunderna för begravningsavgifterna vara desamma för alla dem som har rätt att bli gravsatta på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens begravningsplats. Församlingen eller den kyrkliga samfälligheten kan dock helt eller delvis bevilja befrielse från de i 6 § 1 mom. avsedda avgifterna, om den avlidna har varit frontveteran, eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Befrielsen från avgift kan också gälla maken till den ovan avsedda personen.

Avgifterna för privaträttsliga tjänster kan vara olika stora för dem som betalar kyrkoskatt till församlingen och för de övriga. De är inte i detta avseende i en sådan jämförbar

situation som avses i 10 § i diskrimineringslagen. Församlingens medlemmar finansierar församlingens verksamhet och tjänster med de skatter de betalar.

Konkurrensrättsliga aspekter på kyrkan som tjänsteproducent

Arbetsgruppen utredde de konkurrensrättsliga frågorna i anslutning till tjänsterna i samarbete med en utomstående expert. Den nationella konkurrensneutralitetsregleringen lämpar sig inte för den evangelisk-lutherska kyrkan eller dess församlingar. EU:s statsstödsreglering lämpar sig däremot, med vissa tillämpningsförutsättningar, också för kyrkans ekonomiska verksamhet. När tjänster bjuds ut på marknaden är det fråga om ekonomisk verksamhet. När kyrkan fullgör sin grundläggande uppgift är det däremot fråga om annat än ekonomisk verksamhet. Kyrkans eller församlingens verksamhet är i allmänhet så kallad icke-ekonomisk verksamhet. Om tjänster ordnas i stor skala bör man fästa särskild uppmärksamhet vid frågor relaterade till konkurrensneutralitet.

Betänkandet [Kyrkan och offentliga tjänster](#) behandlar de tjänster som församlingen tillhandahåller ur konkurrensrättsligt perspektiv. I betänkandet konstateras att "som tjänsteleverantör blir kyrkan tvungen att fråga sig huruvida den är en rättvis aktör på marknaden. Kyrkan är ett offentligrättsligt samfund och tar ut skatt av sina medlemmar. I princip kunde kyrkan satsa de intäkter som den får från sina medlemmar på tjänsteproduktionen eller stödtjänster för denna i det fall att verksamheten fullgör kyrkans uppgift." I betänkandet presenteras som ett åtgärdsförslag att när församlingarna deltar i egentlig och omfattande produktion av offentliga tjänster är det skäl att organisera verksamheten i form av en organisation, en stiftelse eller ett bolag. Församlingen har då en viktig roll som bakgrundssamfund, varvid församlingsförvaltningens kompetens i ägande-, delaktighets- och påverkansfunktioner

bör stärkas. I utredningen konstateras dessutom att om församlingen går in för att producera offentliga tjänster bör den egentliga grunden vara på vilket sätt verksamheten bidrar till att fullgöra eller främja kyrkans uppgift.

Kyrkostyrelsen

Pekka Huokuna

Petri Määttä

ISSN 1797-0334